

มาตรการทางกฎหมายในการอนุรักษ์โลมาสีชมพู LEGAL MEASURES ON THE PROTECTION OF PINK DOLPHIN

สิทธิพงษ์ ชัยรุ่งโรจน์ปัญญา

Sittipong Chairungrojpanya

นักศึกษาระดับปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : oatsk116@gmail.com

Graduate Student of Master of Laws Program in Natural resources and Environmental Law,

Faculty of Law, Thammasat University : oatsk116@gmail.com

Received : September 16, 2020

Revised : November 23, 2020

Accepted : December 09, 2020

บทคัดย่อ

ปัจจุบันโลมาสีชมพูในประเทศไทยกำลังตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้โลมาสีชมพูมีจำนวนลดลงนั้น ประกอบด้วยสาเหตุหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นสาเหตุจากการทำประมง ธุรกิจท่องเที่ยวและมลพิษในทะเล อุบัติเหตุทางทะเล ซึ่งส่งผลกระทบต่อตามมาเป็นอย่างมาก เนื่องจากกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์โลมาสีชมพู โดยกฎหมายที่ใช้บังคับในการคุ้มครองและอนุรักษ์โลมาสีชมพู เช่น พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ในฐานะที่โลมาสีชมพูเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ยังมีข้อบกพร่องอยู่บางประการ กล่าวคือ หลักเกณฑ์การจำแนกประเภทของสัตว์ต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดให้เป็นสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม สัตว์ป่าอันตราย ซึ่งจะมีผลทำให้ได้รับความคุ้มครองจากการควบคุมการค้า การเพาะพันธุ์ การครอบครอง การค้าสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าและการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน มีเพียงแค่สี่ประเภทเท่านั้น ซึ่งยังถือว่ายังไม่เพียงพอ ประกอบกับประเทศไทยยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่บัญญัติใช้เพื่อควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับโลมาสีชมพูโดยตรงแต่อย่างใด คงมีเพียงแต่แนวทางปฏิบัติเท่านั้นซึ่งมีผลทำให้ไม่มีสภาพบังคับที่จะมีผลในการอนุรักษ์โลมาสีชมพูอย่างแท้จริง รวมทั้งมาตรการในการป้องกันและควบคุมมิให้สภาพแวดล้อมในระบบนิเวศซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของโลมาสีชมพูก็ยังไม่มีประสิทธิภาพในการป้องกันได้อย่างเพียงพอ ดังเช่นที่พบเห็นข่าวการเสียชีวิตของโลมาสีชมพูอันเนื่องมาจากขยะมลพิษต่าง ๆ อยู่เรื่อย ๆ โดยโลมาสีชมพูนั้น เป็นสัตว์ที่มีการเคลื่อนย้ายอยู่ตลอดเวลา ซึ่งหากได้มีการออกกฎหมายและความร่วมมือกัน ในระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น ในกรณีของพื้นที่อยู่อาศัยของโลมา ตลอดจนมาตรการในด้านการประมง และด้านอื่น ๆ ก็จะช่วยส่งผลให้การอนุรักษ์โลมาสีชมพูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวล่องเรือชมโลมาสีชมพูกำลังเป็นที่นิยมและแพร่หลายเป็นอย่างมากเช่นที่ อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งหากไม่มีการบัญญัติกฎหมายที่ครอบคลุมไว้อย่างชัดเจนเพื่อนำมาใช้ในแก้ไขกรณีดังกล่าว นั้นอาจมีผลทำให้โลมาสีชมพูมีจำนวนลดน้อยลงหรืออาจถึงขนาดสูญพันธุ์ได้เลย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและด้านต่าง ๆ ตามมาอีกมาก

บทความวิจัยเรื่องนี้ศึกษาเรื่อง “มาตรการทางกฎหมายในการอนุรักษ์โลมาสีชมพู” เพื่อศึกษาถึงแนวทางการนำกฎหมายของต่างประเทศมาปรับใช้เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการอนุรักษ์โลมาสีชมพูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการศึกษาจากรวบรวมข้อมูลทางเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์หามาตรการที่เหมาะสม และนำไปปรับใช้ในการอนุรักษ์โลมาสีชมพูอย่างมีประสิทธิภาพโดยได้มีการศึกษาเปรียบเทียบจากกฎหมายของประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีการจำแนกประเภทของสัตว์ป่าต่าง ๆ โดยจำแนกเป็นสัตว์ป่าสูญพันธุ์ ใกล้สูญพันธุ์ และอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งได้มีการ

กำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดจำแนกแยกย่อยเป็นประเภทต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการกำหนดโทษสำหรับการล่าหรือพยายามล่าสัตว์เพศเมีย สัตว์ที่ยังโตไม่เต็มวัยให้ได้รับโทษที่สูงขึ้นด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้กำหนดมาตรการเฉพาะและกำหนดโทษดังเช่น กรณีการล่องเรือชมวาท ซึ่งหากได้นำมาเทียบเคียงปรับใช้กับโลมาสีชมพู จะยิ่งส่งผลให้การอนุรักษ์ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และประเทศสิงคโปร์ซึ่งได้มีกฎหมายกำหนดห้ามมิให้เรือไม่ว่าของชาติใด ๆ ปล่องทิ้งน้ำมันหรือสารผสมของน้ำมันลงในทุกภาคส่วนของทะเล และกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ซึ่งได้กำหนดให้รัฐร่วมมือกันโดยมุ่งอนุรักษ์สัตว์ทะเลที่เสี่ยงสูญพันธุ์ดังเช่น โลมาสีชมพู ซึ่งจากการศึกษา พบว่า หากได้มีการนำมาตราทางกฎหมายของต่างประเทศตลอดจนกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง มาปรับใช้จะยิ่งส่งผลให้การอนุรักษ์มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ

อนุรักษ์, โลมาสีชมพู, ป้องกัน

ABSTRACT

The Pink dolphin is currently in danger of extinction from pollution in the sea and accidents happening in the sea, as well as the impact of fishing and tourism, which had a huge consequence. Results were that Thailand's law relating to conserving the Pink dolphin is the Wildlife Conservation and Protection Act B.E. 2562 (2019) still some drawbacks which classifies dolphins as protected wild animals remain from defining five categories of wildlife —preserved wildlife, protected wildlife, controlled wildlife, dangerous wildlife, and wildlife carcasses. Specifically banned are the import, export, or transfer of preserved wildlife, carcasses of preserved wildlife, or products made from preserved wildlife; collection, endangerment, or keeping of preserved wildlife; and hunting preserved wildlife or protected wildlife. These strictures prove inadequate protecting the Pinkdolphin and preserving its habitat. For example, sea pollution killing dolphins may make species migrate to other areas. These findings suggest that further legislation should be enacted to more effectively protect the Pink dolphin. Currently, dolphin viewing at Amphur Kanom, Nakhon Si Thammarat Province is a popular tourist activity. Without further protection and conservation measures, the dolphin population may decrease to the point of extinction, affecting the ecosystem and other areas.

This article studies legal measures for conserving the Pink dolphin by formulating guidelines for adapting foreign laws to promote their conservation more efficiently and support effective dolphin conservation. Study from related information will be analyzed and tried to find suitable measure to protect and conserve Pink dolphin. The thesis has examined laws from many countries In Australia, wildlife is classified as extinct, endangered, and at risk of extinction. Malaysia has enacted laws increasing sanctions for hunting and attempt to hunting female and immature animals. US law has prescribed measures and sanctions for hunting whales, for example, which may apply to protecting the Pink dolphin. Singapore has a law prohibiting all ships of the world from releasing oil and substances mixed with oil into sea water and the United Nations Convention on the Law of the Sea mandates that all member states mutually cooperate to conserve sea mammals such as the Pink dolphin. The study found that can adapting international legal standards for use in Thailand will increase the effective protection of the Pink dolphin.

Keywords

Protection, the Pink dolphin, Prevent

บทนำ

ในอดีตนั้น มนุษย์แทบจะไม่ต้องกังวลในเรื่องการคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมเลย¹ เนื่องจากจำนวนประชากรยังมีน้อยเมื่อเทียบกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมากมาย อย่างไรก็ตามเมื่อจำนวนประชากรของโลกเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติกลับลดลงประกอบกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทำให้กิจกรรมของมนุษย์มีความหลากหลายมากขึ้น และกิจกรรมทุกประเภทของมนุษย์ย่อมมีต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น นั่นก็คือ ภาวะมลพิษที่มนุษย์ก่อขึ้น และปล่อยเข้าสู่สิ่งแวดล้อมนั่นเอง โดยปัญหาสภาพแวดล้อมในปัจจุบันนี้ได้เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทั่วทั้งโลกอย่างไม่อาจคำนวณค่าของความเสียหายได้ ดังเช่นสภาวะโลกร้อน (global warming) ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างมาก² โดยที่ใดที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมรัฐและประชาชนก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมากยิ่งขึ้น³

ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตซึ่งต่างมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน⁴ ซึ่งรวมถึงโลมาสีชมพูซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ซึ่งเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ลำดับที่ 165 ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. 2562⁵ ที่มีแหล่งที่อยู่อาศัยตามชายฝั่งแม่น้ำและป่าชายเลนในเขตร้อนมีการแพร่กระจายตั้งแต่ตอนใต้ของจีน อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย มหาสมุทรอินเดีย และตอนใต้ของแอฟริกา รวมทั้งประเทศไทย⁶ โลมาสีชมพูเป็นสัตว์ที่มีชีวิตที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศทางทะเลเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่ที่ช่วยรักษาความสมดุลให้ระบบนิเวศวิทยา และเป็นตัวชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเลได้ดังจะเห็นได้ว่า⁷ บริเวณที่พบโลมาสีชมพูจะพบฝูงปลาขนาดเล็กซึ่งเป็นอาหารของโลมาสีชมพูจำนวนมาก อีกทั้งยังพบฝูงนกนางนวลและนกชนิดต่าง ๆ บินตามกินปลาใกล้ ๆ ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าระบบนิเวศวิทยาบริเวณนั้นมีความอุดมสมบูรณ์ ดังนั้น หากโลมาสีชมพูสูญพันธุ์ไปย่อมส่งผลกระทบต่ออย่างไม่อาจประมาณค่าของความเสียหายได้

ปัจจุบันโลมาสีชมพูกำลังตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ดังเช่นที่ปรากฏว่ามีโลมาสีชมพูเกยตื้นตาย⁸ และลอยตายเพิ่มขึ้นในหลายพื้นที่ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้โลมาสีชมพูมีจำนวนลดลง นั้นประกอบด้วยสาเหตุหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นสาเหตุจากการทำประมง ธุรกิจท่องเที่ยว และมลพิษในทะเล อุบัติเหตุทางทะเล⁹ เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีแผนแม่บทหรือแผนปฏิบัติการอนุรักษ์ที่ใช้เป็นหลักในการจัดการเกี่ยวกับการ

¹ จุมพต สายสุนทร, *กฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศการคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล* (พิมพ์ครั้งที่ 3, สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด 2560) 21.

² นิลุบล เลิศนวัฒน์, 'ผู้ถือหุ้กับบทบาทในการช่วยลดโลกร้อน' ใน หนังสือที่ระลึก 60 ปี พี่ใหญ่ ใจหาญ (โรงพิมพ์เดือนตุลา 2561) 381.

³ อานาจ วงศ์บัณฑิต, *กฎหมายสิ่งแวดล้อม* (พิมพ์ครั้งที่ 4, สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด 2562) 31.

⁴ โครงการความร่วมมือเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอันดามัน, *ทะเลชุมชน* (สนใจการพิมพ์ 2541) 5-6.

⁵ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. 2562.

⁶ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 'โลมาหลังโหนด' <http://km.dmcr.go.th/th/c_1/s_96/d_4192> สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2562.

⁷ อทิตติยา วินิจฉัย, 'มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองวาฬบรูด้า' (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2560) 34.

⁸ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 'ภาวะคุกคามต่อวาฬและโลมา' <https://km.dmcr.go.th/th/c_7/d_3709> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2563.

⁹ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 'สถิติการเกยตื้นของสัตว์ทะเลหายาก' <<https://www.dmcr.go.th/detail/All/24441/nws/141>> สืบค้นเมื่อ 28 พฤษภาคม 2562.

อนุรักษ์โลมาสีชมพูโดยตรงในทุกด้านอย่างครบถ้วน โดยหากได้มีการนำมามาตรการของต่างประเทศมาปรับใช้ก็จะยิ่งส่งผลให้การอนุรักษ์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีผลทำให้โลมาสีชมพูอยู่กับประเทศไทยและโลกใบนี้ได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

บทความนี้กล่าวถึงหลักการสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์โลมาสีชมพู กล่าวคือ ในการประกอบกิจการหรือกระทำการใด ๆ จะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่สิ่งแวดล้อมซึ่งรวมถึงโลมาสีชมพูด้วย โดยได้ศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้จำนวนโลมาสีชมพูมีจำนวนลดน้อยลงมาจากสาเหตุใดบ้าง และกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์โลมาสีชมพูในด้านต่าง ๆ ตลอดจนกฎหมายของต่างประเทศและอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ควรนำมาปรับใช้เพื่อประสิทธิภาพในการอนุรักษ์โลมาสีชมพู พร้อมทั้งข้อเสนอแนะและแนวทางในการมุ่งอนุรักษ์โลมาสีชมพูอย่างมีประสิทธิภาพ

1. หลักการสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองโลมาสีชมพู

ทรัพยากรธรรมชาติของโลก รวมทั้ง อากาศ น้ำ แผ่นดิน พืชและสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบนิเวศตามธรรมชาติจะต้องได้รับการปกป้อง เพื่อประโยชน์ของชนรุ่นนี้และรุ่นหลังโดยการวางแผนหรือการจัดการอย่างระมัดระวังตามความเหมาะสม¹⁰

ตามหลักการและแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องคำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยในการดำเนินโครงการหรือกระทำการใด ๆ ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ประกอบด้วย โดยต้องไม่ทำลายหรือสร้างมลพิษให้แก่สิ่งแวดล้อม¹¹ ซึ่งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) ในปัจจุบันที่จะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาของประชาคมโลก (ตั้งแต่เดือนกันยายนปี 2558 ถึง เดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี) นั้น ประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย (Goals) 169 เป้าประสงค์ (Targets) โดยการอนุรักษ์โลมานั้น จะตรงกับเป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้มหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอื่น ๆ อย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน¹²

โดยในการพัฒนาประเทศจะส่งผลให้เกิดการบุกรุกทำลายป่า และสร้างปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างมากซึ่งรวมถึงโลมาสีชมพู ซึ่งกำลังประสบภาวะใกล้สูญพันธุ์¹³ ซึ่งส่งผลกระทบต่อตามหลายประการ ดังเช่น ที่อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งถือได้ว่าโลมาสีชมพูคือสัญลักษณ์สำคัญของทะเลขนอมมาช้านาน และเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกที่ต้องการเห็นโลมาตามธรรมชาติแห่งเดียวในประเทศไทย ซึ่งหากไม่ได้มีการอนุรักษ์อย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลที่ตามมาอย่างไม่อาจประมาณค่าของความเสียหายได้ ดังนั้น จะต้องศึกษาถึงแนวทางในการอนุรักษ์และสงวนรักษาโลมาสีชมพูซึ่งเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์มากมายไว้เพื่อเป็นประโยชน์ได้ไปอย่างยาวนานยั่งยืนตลอดไป

1.2 หลักการระมัดระวังไว้ก่อน (Precautionary Principle)

หลักการระมัดระวังไว้ก่อนมีแนวคิดที่ว่า “กิจกรรมซึ่งอาจมีผลกระทบต่อธรรมชาติจะต้องถูกควบคุม และจะต้องใช้เทคโนโลยีที่ดีที่สุดเท่าที่มีอยู่ (best available and other adverse effects) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายที่ไม่อาจฟื้นคืนดีได้ โดยก่อนที่จะดำเนินกิจกรรมที่น่าจะก่อให้เกิดความ

¹⁰ นิลุบล เลิศนุวัฒน์ (เชิงอรรถ 2) 54.

¹¹ เสรี วรพงษ์, ‘สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน’ <file:///C:/Users/Admins/Downloads/145918Article%20Text-389882-1-10-20180917%20(2).pdf> สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2563.

¹² กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, ‘บทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม’ <http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/8387e/5.%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%202.pdf> สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2562.

¹³ ประชาคมวิจัย, ‘แสงสว่างแห่งการอนุรักษ์ท้องทะเล ขนอม – หมู่เกาะทะเลใต้’ <http://rescom.trf.or.th/display/ke_ydefault.aspx?id_colum=2713> สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2563.

เสียหายอย่างรุนแรงต่อธรรมชาติจะต้องตรวจสอบให้เห็นว่าผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจะมีมากกว่าความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น และในกรณีที่ยังไม่มีความเข้าใจอย่างเต็มที่เกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจะต้องไม่ดำเนินกิจกรรมนั้น หรือจะต้องวางแผนและดำเนินโครงการในลักษณะที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด”¹⁴ ดังนั้น ก่อนที่จะดำเนินโครงการใดจะต้องศึกษาถึงผลกระทบที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงโลมาสีชมพูซึ่งเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์มากมายไว้เพื่อเป็นประโยชน์ได้ไปอย่างยาวนานยั่งยืนตลอดไป

1.3 หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluters Pay Principle) และผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiaries Pay Principle) เป็นหลักการที่มีพื้นฐานมาจากแนวความคิดกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย กล่าวคือ “การกระทำของผู้ใดที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้นั้นย่อมมีหน้าที่เบื้องต้นในการป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบดังกล่าว หากเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องเยียวยาผลกระทบดังกล่าว”¹⁵ โดยกฎหมายนำแนวคิดนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยผู้ก่อมลพิษหรือผู้ก่อความเสียหายต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อสุขภาพของมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อม และหลักผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่ายเป็นหลักการการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้ให้บริการด้านระบบนิเวศทั้งที่อยู่ต้นทางและปลายทาง รวมถึงสร้างความเป็นธรรมให้กับผู้เสียประโยชน์ เพื่อลดความขัดแย้งทางสังคมอันเกิดจากการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์และทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ร่วมกัน¹⁶

ปัจจุบันการท่องเที่ยวชมโลมาสีชมพูกำลังเป็นที่นิยมอย่างมาก ซึ่งภัยคุกคามที่เกิดขึ้นคือ ธุรกิจท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปดูโลมาจำนวนมาก บางครั้งอัตราส่วนของเรือและโลมาอยู่ที่ประมาณโลมาสองตัวถูกล้อมรอบด้วยเรือท่องเที่ยววันนับสิบลำ เรือประมงขนาดใหญ่ที่เข้ามาจอดบริเวณนี้ นอกจากจะผิดกฎหมายแล้ว ยังรบกวนทรัพยากรในทะเลดังกล่าวอีกด้วยเพราะมีการใช้วนขนาดใหญ่คราดหอย สัตว์ตัวเล็กตัวน้อย รวมไปถึงปะการัง ได้ท่องเที่ยวจากเหตุการณ์ดังกล่าว¹⁷ ซึ่งรวมถึงโลมาสีชมพูด้วย ดังนั้น รัฐจะมีบทบาทเป็นผู้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อใช้ควบคุมในกรณีที่มีการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโลมาสีชมพู ในด้านต่าง ๆ เช่น การนำเที่ยวชมโลมาสีชมพูของเอกชนที่เป็นแหล่งกำเนิดกำเนิดเป็นธุรกิจและก่อให้เกิดรายได้ โดยการใช้หลักการดังกล่าวในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่ายค่าตอบแทน โดยรัฐอาจกำหนดเป็นการจัดเก็บค่าธรรมเนียม ภาษี หรือการให้วางเงินประกัน รวมถึงการขอสนับสนุนเงินอุดหนุน ซึ่งบริษัทเอกชนที่เข้ามาประกอบกิจกรรมการนำเที่ยวชมโลมาสีชมพูที่จะต้องชำระเพื่อที่จะได้นำไปใช้เกี่ยวกับการดำเนินการเพื่ออนุรักษ์โลมาสีชมพู หรือ การบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมบริเวณนั้น หรือการใช้หลักการนี้ของรัฐในการควบคุมเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำ

2. สภาพปัญหาที่ส่งผลให้เกิดการลดลงของโลมาสีชมพู ในสภาวะการณ์ปัจจุบันโลมาสีชมพูกำลังตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ดังเช่นที่ปรากฏจากรายงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งว่าสาเหตุที่ทำให้

¹⁴ ฐปนต ไหมพานิช, ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ทะเลที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ กรณีศึกษา : ปลานกแก้ว (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2559) 23.

¹⁵ บุญศรี มีวงศ์โฆษ, *กฎหมายสิ่งแวดล้อมเปรียบเทียบ* (โรงพิมพ์ เดือนตุลา 2560) 16.

¹⁶ อทิตติยา วินิจฉัย (เชิงอรรถ 7).

¹⁷ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ‘พลังนี้เพื่อโลมา’ <<https://www.dmcr.go.th/detailAll/1779/m/0>> สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2563.

โลมาสีชมพูมีจำนวนลดลง นั้น ประกอบด้วยสาเหตุหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นสาเหตุจากการทำประมง ธุรกิจท่องเที่ยว และมลพิษในทะเล อุบัติเหตุทางทะเล¹⁸

2.1 การทำประมง

การทำประมงเป็นสาเหตุหลักสาเหตุหนึ่งให้สัตว์ทะเลหายาก เช่น โลมาสีชมพู เกยตื้นตายบ่อยครั้งเนื่องจากการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำบางประเภทที่เป็นอันตราย เช่น การใช้อวนลาก อวนรุน อวนตาถี่ต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้โลมาสีชมพูว่ายน้ำเข้าไปแล้วติดอวนไม่สามารถออกได้

2.2. การท่องเที่ยว

การดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยถือเป็นธุรกิจที่สำคัญซึ่งการสร้างรายได้เข้าประเทศอย่างมหาศาล ไม่แพ้การทำอุตสาหกรรมประมงดังที่ได้กล่าวมาแล้ว¹⁹ เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมมากมายในทุกทิวภูมิภาคทั่วประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยมีชายฝั่งทะเลเป็นแนวทอดยาว และมักไม่ประสบภาวะอุทกภัย ซึ่งมีผลทำให้มีนักท่องเที่ยวต่าง ๆ จากทั่วโลกเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะมีผลกระทบที่ตามมาคือความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติหรือการรบกวนและเป็นอันตรายต่อวัฏจักรชีวิตของสัตว์ต่าง ๆ เช่น โลมาสีชมพู ดังเช่นในกรณีของการล่องเรือเที่ยวชมโลมาสีชมพู ซึ่งหากเป็นกรณีที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและไม่ควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยว เช่น ในช่วงวันหยุดที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากจะมีเสียงเครื่องยนต์เรือรบกวนการดำรงชีวิตของโลมาสีชมพู อีกทั้งอาจเกิดอุบัติเหตุและอาจมีนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเช่นทิ้งขยะ ตลอดจนการปล่อยน้ำเสียหรือสิ่งต่าง ๆ ของสถานประกอบการในพื้นที่ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์และสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงโลมาสีชมพู ด้วย หากไม่มีมาตรการควบคุมหรือบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ

2.3. ภาวะมลพิษ

ภาวะมลพิษมีผลทำให้คุณภาพของสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง เช่น มลพิษจากทางน้ำ มลพิษจากทางอากาศ มลพิษในดิน ซึ่งภาวะมลพิษของสิ่งแวดล้อมทางทะเลกว่าร้อยละ 70 มาจากแหล่งบนบก ซึ่งเป็นบริเวณที่มนุษย์อยู่อาศัยและประกอบกิจการต่าง ๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม ร้านอาหาร ฯลฯ ซึ่งเป็นภาวะมลพิษที่ปล่อยลงสู่ทะเลโดยตรงหรือผ่านลำน้ำต่าง ๆ เช่น แม่น้ำ ลำคลองทะเลสาบแล้วจึงลงสู่ทะเลในที่สุด²⁰ โดยมลพิษทางน้ำก็ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้โลมาสีชมพูมีจำนวนลดจำนวนลง ไม่ว่าจะเป็นภาวะมลพิษจากน้ำเสียจากแหล่งชุมชนแหล่งท่องเที่ยว โรงงานอุตสาหกรรม คราบน้ำมันจากเรือ ขยะทะเล ซึ่งพอลงในทะเลจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำที่ไม่เหมาะสมกับการอยู่อาศัยของสัตว์และระบบนิเวศน์และผลกระทบต่าง ๆ ที่ตามมาอีกมาก รวมถึงการที่สัตว์น้ำเสียชีวิตจากการกินขยะทะเลอีกด้วย

2.4 อุบัติเหตุทางทะเล

ประเทศไทยยังไม่เคยมีการศึกษาเส้นทางเดินเรือในทะเลที่จะกระทบต่อวิถีชีวิตของสัตว์น้ำ โดยเฉพาะสัตว์น้ำขนาดใหญ่อย่างโลมาสีชมพู²¹

2.5 การบุกรุกพื้นที่ธรรมชาติ

การบุกรุกหรือการลักลอบพื้นที่ธรรมชาติ จำนวนหนึ่งได้ถูกนำไปใช้ในการเกษตรกรรม บางส่วนถูกนำไปใช้เป็นที่อยู่อาศัย การอุตสาหกรรม²² การขยายตัวและการเติบโตของธุรกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ต้องแข่งขันกันของผู้ประกอบการภาคเอกชน เพื่อเข้าไปสร้างประโยชน์และแสวงหากำไรให้กับธุรกิจของตนเอง อาทิเช่น โรงงาน โรงแรม

¹⁸ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ‘สถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและการกีดเซาะชายฝั่งของประเทศไทย พ.ศ. 2560’ <file:///C:/Users/Admins/Downloads/ 202560%20(1).pdf> สืบค้นเมื่อ 28 กันยายน 2563.

¹⁹ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งฯ (เชิงอรรถ 8) 23.

²⁰ จุมพต สายสุนทร (เชิงอรรถ 1) 33.

²¹ อทิตติยา วินิจฉัย (เชิงอรรถ 7) 24.

²² อำนาจ วงศ์บัณฑิต (เชิงอรรถ 3) 30.

หรือรีสอร์ทที่รุกร้าพื้นที่ธรรมชาติเข้าไป เช่น การสร้างสิ่งก่อสร้างรุกร้าลงไปบนทะเลอันเป็นการสร้างจุดขายให้กับธุรกิจของตนเองและเมื่อมีการพัฒนาพื้นที่ธรรมชาติรอบ ๆ ให้กลายเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งให้มีบริเวณพื้นดินมากขึ้น โดยปัจจุบันแนวชายฝั่งทะเลของอ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตกกำลังประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งเกือบทุกพื้นที่ บางพื้นที่มีการกัดเซาะที่รุนแรงมาก (มากกว่า 10 เมตรต่อปี)²³ การกัดเซาะชายฝั่งจึงเป็นการทำลายถิ่นที่อยู่อาศัยบริเวณชายฝั่งทะเลของสัตว์น้ำต่าง ๆ โดยตรงทั้งในบริเวณที่เป็นหาดโคลนและป่าชายเลนซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะการล่มสลายตามธรรมชาติและมีผลกระทบต่อระบบนิเวศอีกด้วย

2.6 ปัจจัยทางธรรมชาติ

สาเหตุการตายที่เกิดจากปัจจัยทางธรรมชาตินั้น มีหลายปัจจัยด้วยกัน อาทิเช่น สภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติ การเกิดคลื่นลมพายุ ทำให้โลมาสีชมพูไม่สามารถรักษาทิศทางเคลื่อนที่ได้เช่นกรณีโลมาสีชมพูถูกคลื่นซัดเข้าฝั่งหรือถูกโลมาสีชมพูพลัดหลงจากแม่และฝูงซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดการสูญพันธุ์ได้²⁴

3.กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์โลมาสีชมพูประกอบไปด้วยกฎหมายหลายฉบับ โดยจากการศึกษาพบว่า หากได้มีการนำมาตรการกฎหมายของต่างประเทศและอนุสัญญาระหว่างประเทศมาใช้ประกอบด้วยจะยิ่งส่งผลให้การอนุรักษ์โลมาสีชมพูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง โดยขอแยกพิจารณาเป็นรายมาตรการประกอบไปด้วย 5 หัวข้อ ดังนี้ 1. มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดประเภทและสถานะของสัตว์ป่า ตลอดจนบทลงโทษ 2. มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองโลมาสีชมพู 3. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทำประมง 4. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว 5. มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อโลมาสีชมพู

3.1 กฎหมายต่างประเทศและอนุสัญญาระหว่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายของต่างประเทศที่ควรนำมาเทียบเคียงในการปรับใช้เพื่ออนุรักษ์ โลมาสีชมพู แบ่งแยกเป็นรายมาตรการได้ ดังนี้

3.1.1 มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดประเภทและสถานะของสัตว์ป่า ตลอดจนบทลงโทษ

มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดประเภทและสถานะของสัตว์ป่า กล่าวคือกฎหมาย Nature Conservation Act 1992 ของออสเตรเลียเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสัตว์ป่าพืชป่า รวมตลอดถึงพื้นที่ทางธรรมชาติ โดยได้กำหนดประเภทของสัตว์ป่าที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยแบ่งออกเป็นกลุ่มสัตว์ป่าสูญพันธุ์ (Extinct in the wild wildlife) กลุ่มสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ (Endangered wildlife) และกลุ่มสัตว์ป่าที่มีแนวโน้มจะสูญพันธุ์ (Vulnerable wildlife) และมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดโทษ กล่าวคือ กฎหมาย Wildlife Conservation Act 2010 ของประเทศมาเลเซียได้กำหนดมาตรการคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่าที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย และได้มีการกำหนดโทษในทางอาญาไว้ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนไว้ โดยรวมถึงห้ามล่าและห้ามครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองที่ยังไม่เต็มวัยหรือสัตว์ป่าคุ้มครองเพศเมีย

3.1.2 มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองโลมาสีชมพู

อนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเล (The Convention on the Law of The Sea) ซึ่งเป็นความตกลงด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ ที่มีจุดมุ่งหมายหลักในการกำหนดเขตพื้นที่ทางทะเล ตลอดจนสิทธิหน้าที่ ของรัฐต่าง ๆ ในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ในทะเล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนด้วย โดยได้กำหนดพันธกรณีให้รัฐในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทั้งปวงไม่จำกัดแต่เฉพาะทะเลที่อยู่ในเขตอำนาจแห่งชาติของรัฐเท่านั้น²⁵ โดยในข้อ 56 วรรค 1 ได้กำหนดให้ รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตย ในการสำรวจ

²³ อทิตติยา วินิจฉัย (เชิงอรรถ 7) 25.

²⁴ อำนาจ วงศ์บัณฑิต (เชิงอรรถ 3) 20-26.

²⁵ จุมพต สายสุนทร, *กฎหมายระหว่างประเทศ* (ครั้งที่ 8 เล่มที่ 1 สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด 2552) 378.

(exporation) และแสวงประโยชน์ (exploitation) รวมถึงการอนุรักษ์ (conservation) และการจัดการ (management) ทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตและไม่ว่าทรัพยากรนั้นจะอยู่ ณ พื้นดิน ท้องทะเล (sea – bed) และดินใต้ผิวดินของพื้นดินท้องทะเลในท้องทะเล (subsoil)²⁶ ตลอดถึงการดูแล ทรัพยากรธรรมชาติ และข้อ 65 รัฐจะร่วมมือกันโดยมุ่งอนุรักษ์สัตว์ทะเลที่เสี่ยงลูกด้วยนม

3.1.3 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทำประมง

อนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเล (The Convention on the Law of The Sea) ในข้อ 192 และ ข้อ 194 ได้ กำหนดให้ รัฐมีพันธกรณีในการคุ้มครองและรักษาสีงแวดล้อมทางทะเล โดยการร่วมมือกันในการอนุรักษ์รักษา ทรัพยากรธรรมชาติและโดยกำหนดให้รัฐไม่ว่าจะโดยลำพังหรือร่วมกันตามความเหมาะสมจะต้องใช้มาตรการทั้งปวง เพื่อป้องกัน ลดและควบคุมภาวะมลพิษของสิ่งแวดล้อมทางทะเลจากแหล่งต่าง ๆ โดยใช้วิธีการที่จะพึงปฏิบัติได้ดีที่สุด ตามแต่ละนโยบายของตนในเรื่องนั้น ๆ ด้วย ตลอดจนจะต้องประกันว่ากิจกรรมภายในเขตอำนาจหรือการควบคุม ของตนได้กระทำไปเพื่อที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายจากภาวะมลพิษต่อรัฐอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อมของรัฐเหล่านั้น โดยรวมถึงมาตรการต่าง ๆ ข้างต้นนี้ย่อมรวมถึงมาตรการที่จำเป็นเพื่อคุ้มครองและรักษาระบบนิเวศที่หายาก (rare) หรือเปราะบาง (fragile) ตลอดทั้งถิ่นที่อยู่ของชนิดพันธุ์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ที่ถูกคุกคามหรือที่อยู่อันตราย (threatened or endangered species) และสิ่งมีชีวิตในทะเลรูปแบบอื่น ๆ²⁷

3.1.4 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว

Whale watching The National Marine Sanctuaries Act ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งได้กำหนดมาตรการ ในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ทะเลด้วย โดยได้มีการกำหนดมาตรการเฉพาะและการกำหนดบทลงโทษที่ เกี่ยวข้องโดยตรงดังเช่น ในกรณีของการล่องเรือชมวาฬในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ทะเล (Whale watching Guidelines) ซึ่งประกาศข้อควรปฏิบัติในการชมวาฬของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ทะเล Stellwagen Bank โดยหากฝ่าฝืนการกระทำ ต่อไปนี้ โดยการล่า ทำร้าย จับ ฆ่า รวมถึงการกระทำอื่นใดที่เป็นการรบกวนหรือรุกรานต่อสัตว์ทะเลจำพวกนี้ถือเป็น การผิดกฎหมายมีบทลงโทษ ในกรณีที่มีการละเมิดข้อปฏิบัติ และทำให้เกิดความเสียหายต่อสัตว์ทะเลในเขตรักษา พันธุ์สัตว์ ซึ่งอยู่ภายใต้การคุ้มครองของพระราชบัญญัติคุ้มครองสัตว์เสี่ยงลูกด้วยนมทางทะเลหรือพระราชบัญญัติ คุ้มครองสัตว์ป่าและ พืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ผู้กระทำจะได้รับโทษทางแพ่ง โดยกำหนดโทษปรับในอัตราโทษ 10,000 USD ถึง 20,000 USD และยังกำหนดโทษในทางอาญา รวมถึงการยึดเรือและทรัพย์สินของผู้ประกอบการ

3.1.5 มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อโลมาสีชมพู

ประเทศสิงคโปร์มีลักษณะภูมิประเทศเป็นหมู่เกาะขนาดเล็กและตั้งอยู่ระหว่างทวีปยุโรปและเอเชียตะวันตก กับภาคพื้นตะวันออกไกลรวมทั้งภาคพื้นแปซิฟิก ทำให้เป็นชุมทางของเส้นทางเดินเรือและสายการบินระหว่างประเทศ และเป็นแหล่งชุมนุมการค้าขาย และมีท่าเรือที่มีการขนส่งสินค้าจำนวนมาก ดังนั้น จึงเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับ เรื่องทรัพยากรทางทะเลและมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมลพิษทางทะเลเป็นการเฉพาะคือกฎหมาย Prevention of Pollution of The Sea Act (Chapter 243) โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการในการป้องกันมลพิษที่เกิด จากเรือโดยการห้ามเรือสัญชาติสิงคโปร์และเรือสัญชาติอื่นปล่อยทิ้งน้ำมันหรือสารผสมน้ำมันลงในทุกส่วนของทะเลซึ่ง หมายถึงนอกน่านน้ำสิงคโปร์ด้วย หากฝ่าฝืน กัปตันเรือ เจ้าของเรือและตัวแทนจะได้รับโทษปรับคนละไม่น้อยกว่า 1,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ ประมาณ 25,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 25,000,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่กรณีแห่งความจำเป็นเพื่อความปลอดภัยของเรือหรือการรักษาชีวิต หรือกรณีการปล่อยทิ้งซึ่ง เกิดจากการสู้รบของรัฐบาลจะไม่ต้องรับโทษดังกล่าว²⁸

²⁶ เฟ็งอ้าง.

²⁷ จุมพต สายสุนทร (เชิงอรธที่ 1) 62-65.

²⁸ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ‘มาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษทางทะเลซึ่ง มีแหล่งกำเนิดมลพิษทางเรือ’ <<https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2559/hi2559-028.pdf>> สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2563.

3.2 กฎหมายของประเทศไทย

3.2.1 มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดประเภทและสถานะของสัตว์ป่า ตลอดจนบทลงโทษ

ในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562²⁹ ได้จำแนกสัตว์ป่าที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายออกเป็น 4 ประเภท โดยแบ่งออกเป็นสัตว์ป่าสงวนซึ่งหมายความว่า สัตว์ป่าหายากหรือสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ จำเป็นต้องสงวนและอนุรักษ์ไว้อย่างเข้มงวด สัตว์ป่าคุ้มครอง หมายความว่า สัตว์ป่าที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศหรือจำนวนประชากรของสัตว์ป่าชนิดนั้น มีแนวโน้มลดลงอันอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ สัตว์ป่าควบคุม สัตว์ป่าอันตราย

3.2.2 มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองโลมาสีชมพู

ตามกฎหมายไทยได้ให้อำนาจหน่วยงานในการกำหนดพื้นที่ซึ่งมีสภาพหรืออาจมีสภาพที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ทะเล ซึ่งรวมถึงโลมาสีชมพูด้วย ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558

3.2.3 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทำประมง

พระราชกำหนดประมง พ.ศ. 2558 ได้กำหนดพื้นที่และระยะเวลาห้ามจับสัตว์น้ำ ตลอดจนอุปกรณ์ในการทำประมงไว้ตามอย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอแล้ว

3.2.4 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว

ตามกฎหมายของประเทศไทย พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544 พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดเพียงแนวทางปฏิบัติไว้โดยทั่วไปเท่านั้น

3.2.5 มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อโลมาสีชมพู

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456³⁰ ได้กำหนดถึงมาตรการในการป้องกันการเกิดมลพิษรวมถึงบทลงโทษ อันเกิดจากการเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้น้ำมันและเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งใด ๆ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยอันอาจจะเป็นเหตุให้เกิดเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตหรือต่อสิ่งแวดล้อมหรือเป็นอันตรายต่อการเดินเรือในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบดังกล่าว โดยผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการแก้ไขสิ่งเป็นพิษหรือชดใช้ค่าเสียหายเหล่านั้นด้วย

4. วิเคราะห์สภาพปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไข

จากสภาพปัญหาโลมาสีชมพูกำลังประสบภาวะใกล้สูญพันธุ์นั้น มาจากหลายสาเหตุดังที่ปรากฏตามรายงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งไม่ว่าจะเป็นสาเหตุจากการทำประมง ธุรกิจท่องเที่ยว และมลพิษในทะเล³¹ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการอนุรักษ์อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากโลมาสีชมพูเป็นสัตว์ที่มีการเคลื่อนย้ายไปมาตลอดโดยอยู่ในหลายท้องที่ ดังนั้น ในการอนุรักษ์โลมาสีชมพูจึงต้องใช้มาตรการหลายๆ มาตรการประกอบกัน เพื่อส่งผลให้การอนุรักษ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.1 มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดประเภทและสถานะของสัตว์ป่า ตลอดจนบทลงโทษ

ในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ได้จำแนกสัตว์ป่าที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายออกเป็น 4 ประเภท โดยแบ่งออกเป็นสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม สัตว์ป่าอันตราย โดยมีได้มีการแบ่งแยก

²⁹ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งฯ (เชิงอรรถ 8)

³⁰ พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456.

³¹ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งฯ (เชิงอรรถ 18).

ประเภทของสัตว์โดยแบ่งแยกเป็นประเภทอย่างชัดเจน ซึ่งในการอนุรักษ์สัตว์ในประเภทต่าง ๆ นั้น จะต้องมีวิธีการในการอนุรักษ์ตามแต่ละประเภทไม่เหมือนกัน ซึ่งหากได้มีการแบ่งแยกประเภทต่าง ๆ มากกว่านี้ก็จะมีผลให้การกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์และมาตรการต่าง ๆ เกิดผลมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงควรรักษา กฎหมาย Nature Conservation Act 1992 ของออสเตรเลียที่ได้แบ่งกลุ่มของสัตว์ป่าไว้ โดยแบ่งออกเป็น กลุ่มสัตว์ป่าสูญพันธุ์ (Extinct in the wild wildlife) กลุ่มสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ (Endangered wildlife) และกลุ่มสัตว์ป่าที่มีแนวโน้มจะสูญพันธุ์ (Vulnerable wildlife) มาปรับใช้เนื่องจากกฎหมายได้ให้อำนาจในการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่มีความเสี่ยงจะสูญพันธุ์ หากปรากฏว่า ขนาดประชากรหรือการกระจายตัวของสัตว์นั้นลดลงหรือมีแนวโน้มว่าจะลดลงจนสัตว์นั้นอยู่ในภาวะที่ใกล้สูญพันธุ์อันเนื่องจากการเกิดภาวะคุกคาม หรือขนาดประชากรของสัตว์นั้นลดลงในขั้นวิกฤต ประกอบกับการคุ้มครองสัตว์นั้นอยู่ในภาวะไม่ปลอดภัย ซึ่งหากได้มีการแบ่งแยกประเภทของสัตว์ป่าอย่างชัดเจนจะมีผลทำให้การสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า รวมทั้งโลมาสีชมพูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับมาตรการกำหนดโทษ ควรรักษากฎหมาย Wildlife Conservation Act 2010 ของประเทศมาเลเซียซึ่งได้กำหนดมาตรการคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่า ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย และได้มีการกำหนดโทษในทางอาญาไว้ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนไว้ โดยรวมถึงห้ามล่าและห้ามครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองที่ยังโตไม่เต็มวัย หรือสัตว์ป่าคุ้มครองเพศเมีย ซึ่งหากได้มีการนำมาเทียบเคียงในการปรับใช้โดยการกำหนดอัตราโทษสำหรับการล่า หรือพยายามล่าที่มีสัตว์ตัวเมียหรือสัตว์ที่ยังโตไม่เต็มวัยซึ่งจะมีผลให้การอนุรักษ์โลมาสีชมพูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองโลมาสีชมพู

ตามกฎหมายไทยได้ให้อำนาจหน่วยงานในการกำหนดพื้นที่ซึ่งมีสภาพหรืออาจมีสภาพที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ทะเล ซึ่งรวมถึงโลมาสีชมพูด้วย ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 แต่การที่ได้ให้อำนาจในการกำหนดพื้นที่ดังกล่าวแล้ว ล้วนแต่เป็นพื้นที่ในประเทศไทยเท่านั้น แต่เนื่องจากโลมาสีชมพู นั้น มิได้มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ดังนั้น จึงควรให้มีการออกกฎหมายเพื่อขยายการคุ้มครองไปถึงพื้นที่ที่โลมาสีชมพูมีถิ่นที่อยู่เช่นไปถึงเขตเศรษฐกิจจำเพาะด้วย โดยจากการศึกษาพบว่าประเทศไทยยังไม่ได้ออกกฎหมายเพื่อควบคุมไปถึงเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณีในการรักษาสิ่งแวดล้อมที่จะต้องอนุวัติการให้เป็นไปตามข้อ 192 และ ข้อ 194 แห่งอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 จึงเห็นว่า ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นภาคีของอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ซึ่งตามข้อ 56 วรรค 1 ที่ได้กำหนดให้ประเทศไทยในฐานะรัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยในการการอนุรักษ์ (conservation) ทรัพยากรทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต³²ซึ่งรวมถึงโลมาสีชมพูด้วย ซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณีในการออกกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งรวมถึงโลมาสีชมพูด้วย ดังนั้น จึงควรจะได้มีการออกกฎหมายเพื่ออนุรักษ์โลมาสีชมพูในเขตเศรษฐกิจจำเพาะด้วย และร่วมมือกันกับรัฐต่างๆ ในการอนุรักษ์สัตว์ทะเลเลี้ยงลูกด้วยนม ตามข้อ 65 ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ซึ่งจะส่งผลให้การอนุรักษ์โลมาสีชมพูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทำประมง

ราชกำหนดประมง พ.ศ. 2558 ได้กำหนดพื้นที่และระยะเวลาห้ามจับสัตว์น้ำ ตลอดจนอนุกรมในการทำประมงไว้ตามอย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอแล้ว ซึ่งหากได้หากได้มีมาตรการครอบคลุมไปนอกพื้นที่อาณาเขตประเทศไทยก็จะยิ่งส่งผลให้การอนุรักษ์โลมาสีชมพูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงเห็นว่า หากได้มีการออกกฎหมายบังคับไปถึงนอกพื้นที่เช่นในเขตเศรษฐกิจจำเพาะซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณีในการรักษาสิ่งแวดล้อมที่จะต้องอนุวัติการให้เป็นไปตามข้อ 192 และ ข้อ 194 แห่งอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ก็จะช่วยส่งผลให้การอนุรักษ์โลมาสีชมพูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.4 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว

³² อทิตติยา วินิจฉัย (เชิงอรธ 21) 378.

ตามกฎหมายของประเทศไทย พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544 พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เป็นเพียงแนวปฏิบัติโดยทั่วไป จึงยังไม่มีสภาพบังคับอย่างแท้จริงที่จะส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์โลมาสีชมพู ประกอบกับตามกฎหมายได้ให้อำนาจหน่วยงานในการออกระเบียบควบคุมการท่องเที่ยวได้เช่น ตามพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยว พ.ศ. 2562³³ ได้ให้อำนาจในการออกประกาศกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ตลอดจนติดตามประเมินผลได้ แต่จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันยังไม่มีการออกระเบียบดังกล่าว จึงขอเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกระเบียบในการควบคุมซึ่งจะส่งผลให้การอนุรักษ์โลมาสีชมพูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและหากได้มีการนำมาตรการคุ้มครองและการกำหนดโทษในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ศึกษากรณี Whale watching The National Marine Sanctuaries Act ซึ่งได้กำหนดมาตรการในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ทะเลด้วย โดยได้มีการกำหนดมาตรการเฉพาะและการกำหนดบทลงโทษ ที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ในการล่องเรือชมวาฬในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ทะเล (Whale watching Guidelines) ซึ่งประกาศข้อควรปฏิบัติในการชมวาฬของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ทะเล Stellwagen Bank โดยหากฝ่าฝืนการกระทำต่อไปนี้โดยการล่า ทำร้าย จับ ฆ่า รวมถึงการกระทำอื่นใดที่เป็นการรบกวนหรือรุกรานต่อสัตว์ทะเลจำพวกนี้ถือเป็นการผิดกฎหมายมีบทลงโทษ ในกรณีที่มีการละเมิดข้อปฏิบัติ และทำให้เกิดความเสียหายต่อสัตว์ทะเลในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ ซึ่งอยู่ภายใต้การคุ้มครองของพระราชบัญญัติคุ้มครองสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลหรือพระราชบัญญัติคุ้มครองสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ผู้กระทำจะได้รับโทษทางแพ่ง โดยกำหนดโทษปรับในอัตราโทษ 10,000 USD ถึง 20,000 USD และยังกำหนดโทษในทางอาญา รวมถึงการยึดเรือและทรัพย์สินของผู้ประกอบการอีกด้วยโดยได้กำหนดบทลงโทษไว้อย่างชัดเจนแล้วซึ่งหากได้มีการนำมาปรับใช้ประกอบด้วยแล้ว จะมีผลเป็นการอนุรักษ์โลมาสีชมพูอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.5 มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อโลมาสีชมพู

จากการศึกษาพบว่า ในกฎหมายแต่ละฉบับได้มีการกำหนดมาตรการในการควบคุมป้องกันการทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูล ฯลฯ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไว้ โดยได้มีการกำหนดเพียงเฉพาะในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเท่านั้น ดังเช่นพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456³⁴ ได้กำหนดถึงมาตรการในการป้องกันการเกิดมลพิษ รวมถึงบทลงโทษ อันเกิดจากการเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้น้ำมันและเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งใด ๆ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยอันอาจจะเป็นเหตุให้เกิดเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตหรือต่อสิ่งแวดล้อมหรือเป็นอันตรายต่อการเดินเรือในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบดังกล่าว โดยผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการแก้ไขสิ่งเป็นพิษหรือชดใช้ค่าเสียหายเหล่านั้นด้วย ซึ่งบริเวณที่ใช้บังคับตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวยังคงอยู่เพียงไม่เกินเขตต่อเนื่องที่มีความกว้างไม่เกิน 24 ไมล์ ทะเลวัดจากเส้นฐานที่วัดความกว้างยาวเท่านั้น ตามที่นิยามไว้ในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว³⁵ ซึ่งยังเป็นมาตรการที่มีผลใช้บังคับยังไม่ครอบคลุมเท่าที่ควรเนื่องจากโลมาสีชมพูไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งโดยจะว่ายไปมาตลอดทั่วทั้งน่านน้ำในประเทศไทยและต่างประเทศตลอด และในส่วนของค่านิยาม สิ่งใด ๆ อันทำให้ตื่นเขินนั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมโดยเปลี่ยนทำให้ตื่นเขินออกไปเนื่องจากเพียงแค่ทิ้งขยะหรือสิ่งอื่นใดลงไปก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงโลมาสีชมพูด้วย โดยในการอนุรักษ์โลมาสีชมพูนั้นหากได้มีการนำ Prevention of Pollution of The Sea Act (Chapter 243) ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการการป้องกันมลพิษที่เกิดจากเรือ โดยการห้ามเรือทุกสัญชาติปล่อยทิ้งน้ำมันหรือสารผสมน้ำมันลงในทุกส่วนของทะเลซึ่งหมายถึงนอกน่านน้ำสิงคโปร์ด้วย หากฝ่าฝืน

³³ พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยว พ.ศ. 2562.

³⁴ จุมพต สายสุนทร (เชิงอรธ 25).

³⁵ จุมพต สายสุนทร, *กฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศการคุ้มครองและรักษาสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล* (เชิงอรธ 1)

กัปตันเรือ เจ้าของเรือและตัวแทนจะได้รับโทษปรับคนละไม่น้อยกว่า 1,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ ประมาณ 25,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 25,000,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่กรณีแห่งความจำเป็นเพื่อความปลอดภัยของเรือหรือการรักษาชีวิตหรือกรณีการปล่อยทิ้งซึ่งเกิดจากการสู้รบของรัฐบาลจะไม่ต้องรับโทษดังกล่าว

ซึ่งเป็นมาตรการที่เหมาะสมควรจะนำมาเทียบเคียงในการปรับใช้เพื่อการอนุรักษ์โลมาสีชมพูที่มีประสิทธิภาพ มาตรการ Prevention of Pollution of The Sea Act (Chapter 243) ของประเทศสิงคโปร์ นั้น ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการการป้องกันมลพิษที่เกิดจากเรือ โดยการห้ามเรือเรือสัญชาติอื่นปล่อยทิ้งน้ำมันหรือสารผสมน้ำมันลงในทุกส่วนของทะเลซึ่งหมายถึงนอกน่านน้ำสิงคโปร์ด้วย ดังนั้น หากได้นำมาปรับใช้กับกรณีการป้องกันผลกระทบของมลพิษต่อสัตว์ทะเลซึ่งรวมถึงโลมาสีชมพูด้วยเพื่อเป็นการเสริมสร้างการอนุรักษ์อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. บทสรุป

โลมาสีชมพู ในปัจจุบันกำลังตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยสาเหตุหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นสาเหตุจากการทำประมง ชุมกิจท่องเที่ยว และมลพิษในทะเล อุบัติเหตุทางทะเล เป็นต้น ดังนั้น หากได้มีการนำกฎหมายของต่างประเทศ ตลอดจนอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้ในการ อนุรักษ์โลมาสีชมพู เช่น ในการกำหนดประเภทและสถานะของสัตว์ป่า ควรนำกฎหมาย Nature Conservation Act 1992 ของออสเตรเลียที่ได้แบ่งกลุ่มของสัตว์ป่าไว้ โดยแบ่งออกเป็น กลุ่มสัตว์ป่าสูญพันธุ์ กลุ่มสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ และกลุ่มสัตว์ป่าที่มีแนวโน้มจะสูญพันธุ์ สำหรับมาตรการกำหนดโทษ ควรนำกฎหมาย Wildlife Conservation Act 2010 ของประเทศมาเลเซียซึ่งได้กำหนดมาตรการคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่าที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย และได้มีการกำหนดโทษในทางอาญาไว้ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนไว้ โดยรวมถึงห้ามล่าและห้ามครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองที่ยังโตไม่เต็มวัยหรือสัตว์ป่าคุ้มครองเพศเมีย มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองโลมาสีชมพู ควรจะได้มีการออกกฎหมายเพื่ออนุรักษ์โลมาสีชมพูในเขตเศรษฐกิจจำเพาะด้วย และร่วมมือกันกับรัฐต่าง ๆ ในการอนุรักษ์สัตว์ทะเลเลี้ยงลูกด้วยนม ตามข้อ 65 ของอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทำประมงควรมีการออกกฎหมายบังคับไปถึงนอกพื้นที่เช่นในเขตเศรษฐกิจจำเพาะซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณีในการรักษาสิ่งแวดล้อมที่จะต้องอนุวัติการให้เป็นไปตามข้อ 192 และ ข้อ 194 แห่งอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวตามกฎหมายได้ให้อำนาจหน่วยงานในการออกระเบียบควบคุมการท่องเที่ยวได้เช่น ตามพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยว พ.ศ. 2562 ได้ให้อำนาจในการออกประกาศกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ตลอดจนติดตามประเมินผลได้ แต่จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันยังไม่มีกรอบระเบียบดังกล่าว จึงขอเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกระเบียบในการควบคุมและควรนำได้มีการนำมาตรการคุ้มครองและการกำหนดโทษในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ศึกษากรณี Whale watching The National Marine Sanctuaries Act ซึ่งได้กำหนดมาตรการในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ทะเลด้วย โดยได้มีการกำหนดมาตรการเฉพาะและการกำหนดบทลงโทษ ที่เกี่ยวข้องโดยตรง และมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อโลมาสีชมพู ในพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 ในส่วนของค่านิยาม สิ่งใด ๆ อันทำให้ต้นเงินนั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมโดยเปลี่ยนทำให้ต้นเงินออกไปเนื่องจากเพียงแค่ว่าขยะหรือสิ่งอื่นใดลงไปก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงโลมาสีชมพูด้วย และควรนำ Prevention of Pollution of The Sea Act (Chapter 243) ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการการป้องกันมลพิษที่เกิดจากเรือ โดยการห้ามเรือทุกสัญชาติปล่อยทิ้งน้ำมันหรือสารผสมน้ำมันลงในทุกส่วนของทะเล ก็จะส่งผลเป็นการอนุรักษ์โลมาสีชมพูอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีผลทำให้โลมาสีชมพูอยู่คู่กับประเทศไทยและโลกใบนี้อย่างยั่งยืนตลอดไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

จุมพต สายสุนทร, *กฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ การคุ้มครองและรักษาสีน้ำจืดทางทะเล*
-- (พิมพ์ ครั้งที่ 3, บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด 2560).

จุมพต สายสุนทร *กฎหมายระหว่างประเทศ* (ครั้งที่ 8 เล่มที่ 1 บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด 2552).

อำนาจ วงศ์บัณฑิต, *กฎหมายสิ่งแวดล้อม* (พิมพ์ครั้งที่ 4, บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน
จำกัด 2562).

นิลกุล เลิศนุวัฒน์, ‘ผู้ถือหุ้นกับบทบาทในการช่วยลดโลกร้อนในหนังสือ’ ใน *ทีระลึก 60 ปี พิใหญ่ ใจหาญ* (จัดพิมพ์
โดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 381 สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์เดือนตุลา 2561).

โครงการความร่วมมือเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอันดามัน, *ทะเลชุมชน* (สมใจการพิมพ์ 2541).

วิทยานิพนธ์

อติตติยา วินิจฉัย, ‘มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองวาฬบรูด้า’ (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2560).

ฐปณต ไหมพานิช, ‘ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ทะเลที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ กรณีศึกษา :
ปลานกแก้ว’ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2559).

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ‘โลมาหลังโหนด’ <http://km.dmcr.go.th/th/c_1/s_96/d_4192>
สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2562.

-- ‘ภาวะคุกคามต่อวาฬและโลมา’ <https://km.dmcr.go.th/th/c_7/d_3709>สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2563.

-- ‘สถิติการเกยตื้นของสัตว์ทะเลหายาก’ <<https://www.dmcr.go.th/detailAll/24441/nws/141>> สืบค้นเมื่อ
28 พฤษภาคม 2562.

-- ‘พลังนี้เพื่อโลมา’ <<https://www.dmcr.go.th/detailAll/1779/rn/0>>สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2563.

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, ‘บทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม’

<http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_25602561/PDF/8387e/5.%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%202.pdf> สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2562.

-- ‘สถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทย พ.ศ. 2560’

<[file:///C:/Users/Admins/Downloads/202560%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Admins/Downloads/202560%20(1).pdf)> สืบค้นเมื่อ 28 กันยายน 2563.

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ‘มาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษทางทะเลซึ่งมี
แหล่งกำเนิดมลพิษทางเรือ’ <<https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2559/hi2559-028.pdf>> สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2563.